

باغچه خودمان را بکاریم

چه می‌شد اگر راه حل مسئله گرسنگی، بیکاری و نداری

جمعیت‌های فقیر شهری در باغچه خود ما یافت می‌شد؟

- در برنامه آماده سازی زمین و بازگرداندن آن به حالت قابل استفاده کشاورزی از امکانات شهری سود جویند.
- کیفیت زندگی نادرترین قشر جوامع شهری را بهبود می‌بخشد.
- مفهوم خودگردانی خانوادگی و تعاون و مزه استقلال و امید به آینده را در مردم زنده می‌کند و به آنان امکان می‌دهد که در جهت منافع خاص خود گام‌های مثبتی بردارند.
- هنگامی که تلاش مسئولین در اجرای برنامه‌های اصلاحی سنتی به جایی نمی‌رسد، توسعه باغچه‌های شهری وسیله‌ای مؤثر و ارزان به شمار می‌رود. لذا مسئولین می‌توانند از این طریق سریعاً زندگی مردم را بهبود بخشند.

زمینی در حدود ۴۰ تا ۵۰ متر مربع کفایت تا احتیاجات یک خانواده ۶ نفری متشکل از دو بزرگسال و ۴ کودک را در ازای یک روز و نیم کار در هفته برای هر نفر، که در بین اعضای خانواده تقسیم می‌شود، از نظر سبزی تازه و سایر سبزیجات برطرف سازد. ممکن است به توسعه چنین منابعی این اعتراض وارد شود که جریان عادی بازار را به زیان کشاورزان تسهیه کننده آشفته می‌سازد، همانطور که گاهی واردات مواد غذایی برای مبارزه علیه گرسنگی در افریقا مشکل آفرین بوده است.

این ایراد در برابر نتایج چنین تجاری اهمیت ندارد. تلاش‌های معمولی مسئولین برای افزایش فرآورده‌های غذایی به ندرت به حال هسته‌های فقیر و پرجمعیت جوامع شهری مفید واقع می‌شود. زیرا این گروه امکان خرید مایحتاج خود را به نرخ بازار در اختیار ندارند و بنابراین همیشه در حاشیه جریان معمولی داد و ستدها قرار می‌گیرند.

در این مورد نمونه‌ای ذکر می‌کنیم. برزیل بعد از ایالات متحده آمریکا و بازار مشترک اروپا سومین صادرکننده گوشت در دنیا است، اما جمعیت آن که درآمدی در حد آستانه فقر دارند از این توسعه فرآورده ملی گوشت بهره‌ای ندارند. در حال حاضر کشورهای چین و هند به صورت صادرکنندگان غلات درآمدند. اما این بدان مفهوم نیست که ساکنین این دو کشور به اندازه کافی از نظر مواد غذایی تأمین باشند.

بدون شک توسعه باغبانی شهری با هدف خودمصرفی، دوی همه دردهای زندگی مدرن شهری نیست. با وجود این، در کنار ابتکارات دیگری که در حال حاضر در چهارچوب برنامه CEUR در زمینه استراتژی مواد غذایی و انرژی‌زا در دست مطالعه است، مفید خواهد بود. این تلاشها بهبود زندگی شهری را به دنبال خواهند داشت و روزنه امید برای میلیون‌ها انسان است که می‌کوشند در جهنم شهرها به حیات خود ادامه دهند. ■

نتیجه‌گیری معروف نمایشنامه ابله اثر ولتر، «باید باغچه منزلمان را کشت کنیم» می‌توانست در برنامه پژوهشی مرکز مطالعات شهری و منطقه‌ای (CEUR) به عنوان شعاری به کار رود. این برنامه با حمایت دانشگاه سازمان ملل متحد و برنامه انسان و کسبه زیست MAB یونسکو در آرژانتین انجام می‌شود.

البته نظر ولتر باغچه‌درونی انسان بود و هر کس می‌بایست برای رسیدن به رشد کامل به کشت و پرورش آن بپردازد. اما گزارش اولیه این برنامه تحت عنوان (زراعت شهری و حومه‌ای در بوئنوس آیرس بزرگ) که در آغاز سال جاری منتشر شد، جوابگوی مسائل حساستری بود. در واقع بعد از بررسی بازتاب‌های اقتصادی، اجتماعی و اکولوژیکی فعالیت‌های کشاورزی شهری و حومه شهری به قصد خودمصرفی در منطقه بوئنوس آیرس بزرگ، به این نتیجه رسیدند که کشت باغچه‌های حاشیه منازل و زمین‌های بایر و فضاهای سبز حومه شهرهای بزرگ ممکن است منابعی برای بعضی از شهرنشینان فراهم کند و آنانرا از دام گرسنگی و بیکاری و نداری برهاند.

بر اساس این گزارش، گسترش کشاورزی شهری با هدف خودمصرفی و با هزینه نسبتاً کم نتایج زیر را در بر دارد:

- می‌تواند سریعاً منابع غذایی فوق العاده مغذی در اختیار فقیرترین بخش‌های جمعیت قرار دهد که در شرایط عادی بازار به آن دسترسی ندارند.

- درآمد واقعی فقیرترین خانواده‌های شهری را افزایش می‌دهد.

- از منابعی بهره‌برداری کنند که در حال حاضر به طور بالقوه مورد استفاده نیستند.

MAB «انسان و کره زیست»

و شهر

- آگاهی بر قابلیت نظام‌های شهری از نظر برخورد با محیط و سکونتگاه‌های مورد نظر انسان.

- از نظر هدایت مطالعات مقایسه‌ای بر نتایج اکولوژیکی و اجتماعی رشد سریع مراکز شهری، MAB با شبکه جهانی پژوهشگران خود از شرایط ممتازی برخوردار است. منابعی که در چهارچوب مطالعات شهرهای مختلفی مانند کوالالمپور، رم، بارسلون، سان‌پولو، مکزیکوسیتی، بیجینگ، فرانکفورت آلمان، داکار، خرطوم و لانه (در گینه جدید پاپوا) جمع‌آوری شده است. ضمن بهبود خط مشی‌ها، برنامه‌ریزان و مسئولینی را در مسائل رشد سریع شهری در سایر نقاط دنیا یاری می‌دهد.

- قسمت اعظم جمعیت دنیا از ماندگاه‌های روستایی به سکونتگاه‌ها در گذارند به کوشش فوق‌العاده‌ای نیاز است تا در سطح فردی و اجتماعی با شرایط روانشناسی و فیزیولوژیکی جوامع شهری تطبیق یابد.

- برنامه‌های متعدد MAB نقش فوق‌العاده‌ای برای علوم اجتماعی قائل هستند، تا ابعاد اصلی و جامع محیط اعم از اجتماعی، روانشناسی و فیزیولوژیکی بحق مورد توجه قرار گیرند.

- در اغلب برنامه‌های MAB جابه‌جایی تمام بخش‌های جمعیت اعم از محلی و ممتاز و جوامع زنان و جوانان و مسئولین شهرداریها و غیره پیش‌بینی شده‌اند و به پرورش تکسینه‌های محلی نیز توجه خاص مبذول می‌گردد.
- شهرها به مثابه مراکز «مصنوعی» از خصوصیات سکونتگاه‌های طبیعی بی‌بهره‌اند و برای زندگی انسان خطرناک‌اند، معهداً همین شهرها کانونهای «طبیعی» فرهنگ و خلاقیت به شمار می‌روند.

- حفظ و نگهداری خود به خود پایان تلاش نیست، بلکه باید در توسعه و بهبود رابطه انسان و محیط او سهیم باشد. یکی از اساسی‌ترین دیدگاه‌های MAB تلاشی است که در ایجاد ماندگاه‌های قابل زیست در شهرهای آینده برای اکثریت مردم به عمل می‌آورد.

باغچه کوچک در یک محله کارگری در بوئنوس آیرس

